

Píseň: S374 – Vítr se ztiší + **modlitba;** **Čtení:** Mk 7, 24-37

Milí přátelé,

minulý týden jsme probírali náročný oddíl, ve kterém Ježíš převrátil myšlení své současnosti, a v mnohém také současnosti naší: To, co nás zcesvěcuje, narušuje a pokřivuje je to, co z nás vychází, ne co do nás vchází. V následných rozhovorech jsme se pak věnovali také závažným otázkám Božího prvenství v určování dobrého a zlého, stejně jako jeho všemohoucnosti.

Ježíš opět odchází

Dnes Ježíš opět odchází. Stejně jako odplul do gerasenské krajiny (Mk 5, 1nn), odcházel z obydlených oblastí do pustin (Mk 1, 35; Mk 6, 31nn) a odejde také např. z Jeruzaléma. Ježíš prostě odchází. Nesetrvává na jednom místě, se stejnými lidmi, stejným způsobem.

Tím důležitější je Ježíšovo odcházení, když odchází do oblastí vlastně pohanských (tak např. již zmíněná gerasenská krajina) jako je tomu i v dnešních oddílech. Oblast Týru a Sidónu je oblast pohanská, tedy z tehdejšího pohledu gójská (jiných národů než toho židovského). Týr je město ležící na východním pobřeží Středozemního moře na sever od hranice Palestiny (tedy od Galileje). Sidón je pak ještě severněji, ve Fénicii, také na pobřeží.

Ježíš tam, zdá se, nejde kázat – když tam „odešel, vešel do jednoho domu a nechtěl, aby se o tom vědělo.“ Neodchází tedy dělat misii, jak mnozí dnešní oddíl chápou, protože činit misii a zůstat v utajení není možné skloubit. Tyto způsoby bytí na nějakém místě se navzájem vylučují.

Nemohlo se to utajit

Bohužel pro Ježíše se však jeho příchod ani tak nemohl utajit. Všimněme si „objektivního“ hodnocení situace. Evangelista nenapsal, že „se to nepodařilo utajit“. Ale že to prostě nebylo možné. To je vzhledem k Ježíšově osobnosti a jeho známosti už asi

pochopitelné. Až z Jeruzaléma za ním přicházeli zákoníci farizeové (Mk 7, 1nn).

Není tedy možné, aby zůstalo utajeno, že je Kristus přítomen. Nemůže také zůstat utajeno, že já jsem křesťan, ačkoli jsou časy a prostory, kdy o to usilujeme (předchozí režim nebo např. současné území tzv. IS). „Prozradí“ nás nedělní bohoslužby, že někteří nosíme křesťanské symboly, ale zejména tak činí způsob života a vyjadřování. A tak je křesťan jiný, tedy odlišný, tedy nápadný, tedy neutajitelný.

A o Ježíšovi se hned dověděla žena, jejíž dcerka měla nečistého ducha (πνευμα ακαθαρτον = pneuma akatcharton). Nečistý je zde opakem čistého, tedy svatého. Duch nečistý je opakem Ducha svatého, a zároveň jde o návaznost na předchozí oddíl, který právě o tom, co znečišťuje a co posvěcuje, pojednával.

Vzhledem k předchozím kapitolám evangelia podle Marka zatím nejde o nijak zvláštní situaci. Velmi podobně probíhal také příběh o posedlém v Gerase. I tato žena¹ padá Ježíšovi k nohám, čímž vyjadřuje podřízenost, poníženost – tedy nejedná s Ježíšem jako s partnerem, ale jako s někým nad sebou.

Ježíšova reakce

Až poté evangelista uvede naprosto nečekaný zářez do příběhu: Ta žena ale byla pohanka, rodem Syrofeničanka, tedy zcela mimo oblast Palestiny. To má čtenáře trknout: Tady je něco neobvyklého, tady Ježíš nehovoří a nejedná s židy, ať už více nebo méně věrnými. Ba dokonce ani s lidmi na okraji Palestiny, jako tomu bylo v gerasenské oblasti. Tady je před ním naprostý pohan, vírou v Boha a znalostí Písma nepoznamenaný člověk.

Proto by nás vlastně neměla překvapit Ježíšova reakce: „Nech napřed nasytit děti. Neboť se nesluší vzít dětem chléb a hodit jej psům.“ (v.27) A to např. Matouš ve svém podání evangelia je ještě tvrdší, tam Ježíš ženu dlouho zcela ignoruje (Mt 15, 22nn).

Bohužel naše předporozumění Ježíšovi a tomu, jak má jednat, často brání správnému pochopení této Ježíšovi reakce. A najdou se

¹ také např. Jairos: Mk 5, 22

i tací, kteří by takovéto oddíly z Bible vyškrtli, protože Ježíš je přece láska, a Bůh taky, a má nás rád, tak přece nemůže jednat tvrdě a přísně. Jakoby se i naše láska vyčerpávala na nějakém „tůt-u-ňuňu“.

Čímž se nám opět vrací problém z minulého týdne: Kdo určuje, jak se projevuje láska? Já nebo Hospodin? Jsem ještě křesťan, když chci Bohu diktovat, jak se má chovat, aby mi byl Bohem? Jak má projevovat svou lásku? A že Boží jednání musí splňovat *mé* představy o tom, co je dobré a láskyplné?

Víra v Boha je však o pravém opaku: Přijímám Boží pohled a jednání. Učím se jim rozumět, protože některým nyní nerozumím a některým rozumět nebudu, dokud budu na tomto světě. Tak i my vstupme do bot žida kolem r. 30 po Kr., abychom mohli pochopit Ježíšovu tvrdou reakci.

Nejprve si všimněme, že Ježíš ženu neodmítl (tak Matouš). Pouze ji žádá, aby počkala: „Nech napřed nasytit děti.“ Děti (= židé, o věrnost Hospodinu usilující lidé) mají přednost před psy (= pohany; tedy ti, kteří víru v Boha odmítají).

A je to právě Ježíšovo tvrdé pokračování, které dává ženě šanci. Ačkoli ji nazývá psem, což je ve orientálním světě velmi tvrdá urážka. Asi jako u nás srovnání s prasetem nebo švábem. Nás nemá upoutat, že žena-pohanka je v jednom pytlí s „pohanskými psy“ – to bylo pro Marka a jeho současníky standardní vnímání. Většina křesťanů byla právě ze židů.

Nás má zarazit, že žená dostává na výběr. Může se svobodně rozhodnout, jak se k Ježíšovým slovům postaví. Urazí se? Bude se hádat? Bude ho přesvědčovat, že přece nemůže být pes, když i jí stvořil Hospodin? A že si přece jsme všichni rovni, tak co si to dovoluje?

A nebo vybere jedinou správnou možnost – podřídí se Ježíšovu, tedy Božímu, pohledu?

A žena překvapí. Nejen, že si vybere Boží pohled a tak přijme, že má hodnotu psa (pro nás „švába“), ale ještě vezme Ježíšova slova tak hluboce a vážně, že je využije a převrátí: „Ano, jsem pes,

ale právě proto se dostanu aspoň k drobkům, které ke mně spadnou na zem.“

To je, panečku, víra! Odvážné přiznání k Božímu pohledu na můj život, přestože je vlastně velmi negativní. A ještě k tomu tak pevné a důvěřující přiznání, že v jeho vnímání a užívání mohu pokračovat – pro svůj prospěch!

Tak ta Syrofeničanka ukazuje, co znamená věřit Hospodinu: Přijímat jeho soud a jeho pohled, ačkoli jsem před ním prašivý pes. A vzít Boží úsudek tak vážně, tak hluboce, že v něm pokračuji dál. A nehádám se, neurážím se, nepřesvědčuji. Vždyť tím vůči Bohu ani nemohu nic získat.

Proto následuje Ježíšovo: „Žes toto řekla, jdi, zlý duch vyšel z tvé dcery.“ (v. 29) Alespoň zde by mělo každého čtenáře trknout, že právě vyjádření postoje této pohanky vedlo k jejímu ospravedlnění. A tak k Boží milosti. A že to je přece základní postoj Božího věrného.

Nebo by alespoň měl být. Protože jen přijetím Hospodinova soudu můžeme přijímat Boží milost, a tak odpuštění a tak ospravedlnění a tak pomoc. A tak pravdu.

Průchod Dekapoli

Poté se Ježíš vrací zpět do Galileje přes Dekapoli (= Desetiměstí). Tam už působí ten uzdravený posedlý z Gerasy (Mk 5, 20).

Proto je Ježíš dobře znám a je znám pozitivně a dokonce natolik, že přímo za ním přivedou hluchého a špatně mluvícího a ještě s přesně formulovanou prosbou o to, co pro něj má Ježíš udělat.

My si však nejprve uvědomme, co znamená, když člověk neslyší a špatně mluví: Takový člověk je na kraji společnosti nebo i za ním. Neví, co o něm druzí říkají. Nikdy neuslyší ani slova hezká („máme tě rádi“). A když se pokouší komunikovat, nedaří se mu to. Neříká to, co by chtěl říct. A pokud, tak mu druzí nerozumějí, protože objektivně špatně mluví. Takový člověk je naprostý

chudák. Nemůže komunikovat on a nelze komunikovat s ním – ve starověku.

Prosba o vložení rukou je asi také srozumitelná: Bez kontaktu předat něco z léčivé Boží moci.

Ježíš však udělá opět pravý opak². Nejprve odvede tohoto muže stranou, aby nikdo další nebyl přítomen tomu, co se bude dít. Tak by nás nemělo ani napadnout hledat v Ježíšově jednání medicínské postupy v léčbě hluchoty nebo neschopnosti správně mluvit³.

A pak se toho hluchého dotýkal. Odmítl se ho tedy *nedotýkat* vložení rukou. Doteky také byly jediný způsob, jak tomuto hluchému něco podstatného „komunikovat“.

A Ježíš se ho dokonce dotýkal velmi intimně: Koho bychom nechali strkat nám prsty do uší? Dát na náš jazyk jeho vlastní slinu? Jen těm nejbližším z nejbližších. Tak Ježíš jako první čin vůči tomuto hluchému překračuje vydělení, které pro něj bylo zcela standardní: S nikým neměl žádný blízký vztah, natožpak intimní (nemohl si povídat!). Pokud se ho někdo dotýkal, bylo to pro něj spíše zdrojem strachu a děsu – tak u hluchých lidí dodnes.

Podobně nás detaily příběhu vedou dál: Ježíš řekne ono „effatha“ směrem k nebi! Nikoli k hluchému, jeho ústům nebo uším. To, co se má otevřít, je nebe. Ježíš tedy neřeší v první řadě praktický problém nemožnosti komunikace tohoto člověka. Ani jeho vydělenost z lidských společenství. Řeší a napravuje jeho vztah k nebi, tedy k božské sféře, tedy k Bohu⁴. A řeší ho z té jediné strany, odkud ho napravit lze: Z nebes k člověku. Od Boha k nám. Obráceně nelze.

Teprve pokud je otevřen náš vztah k Stvořiteli světa skrze jeho moc, ne skrze naše úsilí, mohou se otevřít také naše uši, abychom slyšeli pravdu. Tedy to, co říká Bůh a lidé kolem nás. Ne to, co si myslíme, že říkájí.

² Stejně jako u Syrofeničanky, kde bychom ve jménu lásky očekávali okamžitou pomoc – vždyť jde o dítě!

³ Zároveň také nemůžeme v tomto příběhu hledat „objektivní realitu“. Jediní svědkové jsou svědkové nespolehliví, neboť obou se situace bytostně týká!

⁴ Tedy nejzákladnější vztah pro člověka, který je podstatou a východiskem naší existence.

Teprve když je otevřen náš vztah k Stvořiteli světa skrze jeho moc, můžeme „mluvit správně“ (ελαλει ορθος = elalej ortchos).

Ježíšovo nařízení

I další dění proměňuje a nabourává naše očekávání: Opět nikdo neděkuje. Nedochází k další interakci mezi zachráněným a Ježíšem. Nečteme o jeho údivu. Stejně jako u Syrofeničanky. Ježíš přikázal mlčet o tomto dění těm, kteří ho přivedli („nařídil jim“ – v. 36).

A právě tihle, u kterých bychom čekali, že slyší a mluví správně a dobře, neposlouchají. A dělají, co sami uznají za vhodné. Přiznat se k Ježíšově úsudku a soudu? Pcháááá.

Tak jsou tito „zdraví“, tito slyšící a se zdánlivě dobrými komunikačními schopnostmi zcela mimo. Jednají proti přímému Ježíšovu příkazu a tak proti příkazu Božímu. A to je definice hříchu (= vzpoura proti Bohu).

„Ale vždyť Ježíš udělal něco dobrého?! A udělal to správně?! Tak proč nám zakazuje o tom mluvit. tomu se teda divím a rozhodně to neposlechnu!“ Stejně logická a samozřejmá reakce by přišla od mnohých asi i dnes. Lidská logika však před Boží logikou obstojí jen výjimečně.

Proto nám má být příkladem ta Syrofeničanka a ten hluchý, ne ti, kteří ho přivedli. Máme se řídit Božími příkazy a Božím slovem. I když nerozumíme. I když máme pocit, že nás uráží. Že je na nás tvrdé nebo zlé. Že nám strká slinu do úst.

Závěr

Oba dnešní oddíly pak souvisí i s oddíly předchozími, dokonce až od Mk 6, 30 (Nasycení pěti tisíců). Protože příštím oddílem bude příběh o nasycení čtyř tisíců. V těchto oddílech je opět položen důraz na to nejzákladnější ve víře v Boha⁵: Hospodin určuje, co je dobré a co zlé. Boží soud je to, na co máš dát, člověče. Ne na svůj. I když je to proti tvým zvykům (učedníci si před jídlem nemyli ruce), proti všemu, co jsi byl lidsky učen (znesvěcuje tě to,

⁵ srv. Už první příběh lidí a Hospodina: Adam, Eva a zakázané ovoce (Gn 3, 1nn)

co z tebe vychází, ne to, co do tebe vchází), ba proti tomu, co považuje za logické, samozřejmé a správné (proč bychom nemluvili o dobrém jednání, když nám jeho působitel jenom řekl, ať o tom mlčíme?).

Základ víry spočívá v podřízenosti vůči Božímu pohledu. Jen tak lze dostat a přijímat Boží milost a ospravedlnění. Jako to učinila pohanka z ciziny, která přijala, že je vůči rabbimu Ježíšovi psem. Jako to učinil hluchý a špatně mluvící, který nemohl tušit, že se mu Ježíš chystá strčit prsty do uší a slinu na jazyk.

Rozhovor; Píseň: S401 – Zůstaň s námi + MP